

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oseriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefranate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămită.

N° 121.

Joi, 4 (16) Iunie.

1887.

Să se facă lumină!

Brașov, 3 (15) Iunie 1887.

Este bine și de lipsă să se facă lumină, să nu mai amblăm rătăcind prin întunerecul amăgirii de sine, al ambițiilor false și al susceptibilităților personale, cari nu ne ducă la nici un scop, ci ne țin pe loc, ne desbină, ne împiedecă în lucrarea noastră românească, ne scad valoarea dinaintea străinilor și, ceea ce este mai dureros, încuragază pe dușmanii noștri în uneltirile lor contra neamului românesc.

Este bine și de lipsă să se facă lumină și asupra raporturilor dintre cărturarii noștri munteni între ei și asupra legăturilor lor cu poporul. Să scim cum stăm și ce putem aștepta dela densii, dér mai vârtos să aflăm unde e buba și ca Români cinstiți și conștiențioși să căutăm a-o lecu.

Nu ne înțelegem aici atât pe noi cei dela „Gazeta“ cari suntem departe de munți, ci înțelegem mai mult pe Români harnici și bine-sămțitori din munții apusenți. Este de lipsă, repetăm, ca bărbații fruntași ai muntenilor să se deștepte odată din letargia lor și să fie poporul ceia ce i-au fost odinioară, nise adeverați sfătuitori, nise buni și adeverați conducători în vremuri grele.

Nu-o să poți aduce însă nici o îmbunătățire în relațiile dintre Români cu carte, nu-o să poți delatura scaderile, de cari suferă întreaga conducere a poporului român din munții noștri apusenți, cei ce cugetă ca Moțul acela, a căruia scrisoare i-am publicat-o, după cum a dorit densul, în numărul trecut al fôiei noastre.

Ce vrea acest fruntaș și ce ne sfătuiesc el să facem?

„Să iertăm, ne dice el, unii altora greșele mai mici“, și ca să putem forma o „falangă puternică contra inamicului comun“, să nu denunțăm pe aceia cari comit asemenea greșeli.

A ierta este nu numai o datorie de căpetenie creștină, dér este și o absolută necesitate, pentru că fără iertare societatea omenescă nici c'ar mai putea exista. Dér vorba este că și iertarea trebuie să aibă un temei, pe care se face, căci la din contră n'ar mai fi iertare. Pote omul să ierte numai ceva ce, după judecata și convingerea lui, este o faptă greșită seu rea și stricăcioasă. Dér decât iertă comiterea unei astfel de fapte, trebuie să aibă o asigurare seu cel puțin o speranță întemeiată că nu se va mai întâmpla. A ierta numai ca să ierți și ca să nu faci supărare unuia seu altuia, n'ar avé nici un înțeles, ba ar fi chiar o crimă, deoarece cel ce a greșit și-ar putea pierde prin această conștiința despre reaua faptă săvârșită. În asemenea împrejurări iertarea ar fi mai mult o aprobare decât o reprobare a faptei rele.

Cum sunt diferite greșelile, unele mai mici, altele mai mari, și cum e lucru firesc ca o greșelă mai mică să poți afla mai ușor iertare, ca una mai mare, o scim cu toții destul de bine din esperențele noastre zilnice. Dér Moțul fruntaș din vorbă, ca om cu multe cunoscințe și cu multă pătrundere, mai trebuie să știe, că mai ales în politică este foarte greu a deosebi greșelile mai mici de cele mai mari și că o greșelă mică este ca o schinteie care cade pe coperișul de paie al unei colibe, care decât nu-o vei stinge curând, poți să primejduiască pe cei ce se adăpostesc sub aceluși coperiș.

De ce se tractează în cazul de față?

Unu solgăbiru ungu, care în centrul munților noștri românesci esercitează unu terorism nu mai pomenit, din care causă poporul i-a dat poleca de „Mufti-pașa“, a făcut să circule între mai mulți cărturari de frunte de p'acolo o declarațiune cu aceluși cuprins, că ei, sub-

scrișii, voru sprijini candidatura unui Unguru, care-lu susține el. Unii dintre acești cărturari români au scris declarațiunea, consimțind astfel, fiă din slăbiciune, fiă cu intențiune, la pașii întreprinși de acelu solgăbiru spre a scote din urnă cu ajutorul alegătorilor români din munți unu potrivnic al națiunii noastre.

Este din punctu de vedere politic românesc fapta acelor cărturari bună ori rea?

Cum ar fi bună nu susține nici scriitorul corespondenței din numărul de ieri, dér pretinde, că este numai o „mică greșelă“ care se putea ierta și despre care „bunul sântu“ ar fi cerut să tăcem.

Curiôsă părere mai are fruntașul acesta muntean despre ceea ce trebuie să fie solidaritatea și disciplina politică la unu popor ca alu nostru, decât susține unu lucru ca acesta. Elu numesc declarațiunea din cestiune unu „fleac de nyilatkozat“ și ne întreabă: „ce crimă națională au comis cei câțiva bărbați onorabili și de frunte prin subscrierea unui fleac?“

Ei bine, admitem că „nyilatkozat-ul“ este unu fleac, căci, spuind adevărul, nu avem nici noi mare încredere în „capacitatea de conceptu“ a solgăbirului din Câmpeni; dér întrebăm pe Moțul fruntaș, om cu carte și cu poziție: este și subscrierea „unui bărbat onorabil și de frunte“ unu fleac?

Omul când își pune iscălitura se alătură la ceea ce subscie, numele lui de pe declarația ce-o face reprezintă persôna lui morală și intelectuală. Ce idee se ne facem de valoarea morală și intelectuală a unor „bărbați onorabili și de frunte“, cari iscălesc unu „fleac“ solgăbirăesc?

Deși avem și noi totă încrederea în onestitatea autorului scrisoarei ce am publicat-o ieri, trebuie să mărturisim, că puțină însemnătate, ce-o dă elu casului acestuia, deșteptă în noi mari îngrijiri și ne face să bănuim, că fruntașii din munți se conduc în judecata lor mai mult de considerațiunile personale decât principiile și obiective. Și decât așa ar fi, atunci am sta rău cu cauza solidarității naționale în munții apusenți.

Dér să admitem unu momentu, că Moțul fruntaș, despre care e vorba, cunoscându bine omenii și împrejurările de p'acolo, nu se teme că pasul „bărbaților onorabili și de frunte“ va avé urmări mai serioase. Întrebăm însă: nou, ca publiciști conștiențioși, cari trebuie să veghiăm cu ochi de Argus asupra intereselor solidarității noastre, pôte-ni-se ierta să rătăcem și să ascundem o asemenea faptă, când ni-se aduce la cunoscință?

În ce crede d-sa că consistă datoria noastră publicistică, în a ierta și a lăsa să meargă toate ca mai înainte după obicei, a lăsa ca „bărbații onorabili și de frunte“ să fie buni prieteni și cu solgăbirul împilator și să trecă și de Români mari și conducători ai poporului împilat?

S'ar înșela amar decât ar presupune așa ceva și nici nu credem că-o va, presupune. Ceea celu supără pe d-sa așa de mult și-lu face să fie orb pentru primejdia greșelii celei mici, este mai mult presupunerea d-sale, că cel ce a denunțat fapta aceea în diarul nostru este unu păcătosu multu mai mare, unu avocat care a sprijinit pe Unguri la alegerile din 1884, i-au sprijinit indirectu la înființarea școlii de stat și face să li se voteze încredere în adunările românești.

Decă cetea mai cu atențiune prima corespondență, ce am publicat-o în această durerosă afacere, se putea convinge, că ea nu vine dela unu amic al solgăbirului și prin urmare nu se pôte să o fi scrisu avocatul care, după cum pretinde, e frate de cruce cu solgăbirul. Crima acestuia, dice d-sa, e multu mai mare,

dér nu s'a gândit, că omul încep cu mică și sfârșese cu mare?

Dice mai departe fruntașul nostru: „mai consultu ar fi fostu a aștepta alegerile și numai după aceea a blama pe aceia, cari merită blamare“.

Așadér s'așteptăm până ce coliba ne va fi cuprinsă de flacări și să sărim a le stinge după ce va fi arsă? Nu este din contră datoria noastră morală și națională de a combate răul până când încă nu a ajunsu a fi prea mare?

Bucuros credem, că cei cu subscrierea „nyilatkozat“-ului au comis unu lucru de care le pare rău și le e rușine. În casul acesta așteptăm însă dela densii să recunoscă ca bărbați de onore greșela lor și să-și revoc subscrierile. Atunci de sigur noi vom fi cei d'ântai cari cu bucurie le vom ierta.

Cabinetul Ristici.

Numirea ministerului Ristici a produsu mare bucurie în Belgrad. I s'au făcut șefului cabinetului mari ovațiuni. Noul cabinet e compus din liberali și fusioniști radicali. Dintre miniștri, afară de Ristici, care e președinte al consiliului și ministru de externe, numai doi inși au fost odată miniștri totu cu Ristici, la 1878, Miloicovic, acum ministru de interne și Vasilevic, ministru de culte și instrucțiune, toți cei lalți miniștri sunt omeni noi. Ristici e în etate de 56 ani. A studiat la Berlin și în Paris. Elu a devenit popular în Sârbia, pentru că a cerut dela Pôrta, ca agentu diplomatic, deșertarea fortărețelor sârbesci. Prințul Mihailu l'a făcut la 1867 șef al cabinetului seu. După omorirea acestui principe, Ristici a devenit membru regenții și mai târziu ministru-președinte cu o direcțiune rusofilă și anti-austriacă. La 1873 s'a retrasu, ér la 1876—1878 a devenit érași șeful cabinetului. După doi ani érași s'a retrasu, ca acum din nou, după șapte ani, să ia președința cabinetului. În 1878 a luat parte la congresul din Berlin.

„Pester Lloyd“ numesc pe Ristici „Bismarkul Sârbilor“ și dice că acum politica va trebui să devină mai conservătoare, căci la din contră va aduce mica Sârbia în conflictu cu Austro-Ungaria. E mare întrebare, decât Ristici va lucra așa, după cum îl sfătuiesc fôia din Pesta, ori cu totul altfel.

Mișcarea electorală.

În Siklos candidatul Desider Szilagyi — care nu mai e în nici o partidă — duse între altele, că nu speră într'o pace îndelungată, și trebuie să se mai aducă încă jertfe în bani. Elu încă e pentru egalitatea de dreptu, libertatea religioasă, dreapta împărțire a sarcinelor, negreșit între Unguri numai. „Nemzet“ dice că Szilagyi a fost fluertat și huiduit în Siklos de cei din partidă independentă, cu tôte că eșise afară armată și împraștiase de mai multe ori adunarea.

În cercul V din Pesta candidatul Moriz Wahrman vorbi între altele de: „Cestiunea naționalităților“, care în multe alte locuri, ici-colo în legătură cu cestiunile confesionale, produce periculoase cercuri de unde la noi a perditu în anii din urmă multu din încordarea ei. (Slabă dér periculoasă mângăere. — Red.) Ideea de stat maghiar face din ți în ți cucerii mai mari (pote în creerii scriinții ai șovinștilor și între pahare la banchete kulturegyletiste. — Red.) și foarte însemnată parte a naționalităților se împacă cu situațiunea și se împretinesc cu ea (da, Jidovii, nesecabilu isvoru de noi „patrioți“. — Red.) Mergându înainte totu așa, putem spera că focul, care nu e stinsu de totu și arde încă ici-colo sub cenușe, cu tôte influințele și intrigele streine nu se va înălța din nou devastându. Patria noastră e cruțată de mișcări nihiliste, anarhiste și socialiste. (Afta ar mai trebui. — Red.)

In cercul *Sasca*, care in periodul trecut a fost reprezentat la dietă prin Vincentiu Babeș, candidatul Asboth, consilier de secțiune in ministerul de externe, a adresat președintelui partidei, care l'a candidat, o scrisoare, in care dice între altele: „Deși in cursul îndelungatei mele cariere m'am datat cu lupta in cele mai grele referințe, totuși trebuie să mărturisesc, că n'aș fi avut atâta încredere in mine spre a-mi alege in persoană acel greu loc de luptă, in care încă acum trei ani a eșit victorios cu mare majoritate cel mai distins reprezentant al partidei naționaliste. Dér decă d-văstră, alegător cu simțiminte patriotice (?) ai cercului *Sasca*, doriți să pășiți cu numele meu contra acelei mișcări, care la noi nu de mult timp a culminat in atentatele trădătoare de tron și patriă (trênca-flénca mere acre, lovește-mă lele'n spate c'unu bulgăr de iescă. — Red.): atunci nu eu voi fi bărbatul care se mă re-tragă dintr'o luptă, in care victoria dobândită este o victorie a patriei (a vrut să dică, pôte: a bugetivorului, ori a căpătuelei, așa totu ar mai avea un înțeles. — Red.) De aci încolo bugetivorul candidat istorisece o poveste de pe la 1848, care culminează in laude, îngâmfări, iluziuni ș. a.

In *Comloșul Bănățen* candidatul Wekerle, secretar de stat, dise in discursul său cătră alegător, că in periodul dietal trecut s'a consolidat idea de stat, negreșit maghiar, că Ungurii au mare vață morală nu numai in monarchia ci chiar pe scena evenimentelor internaționale. — Ce fericiți omeni! Tota viața le constă din iluziuni, visuri, îngâmfare ș. a. și nu vedu trista și fiorosa realitate din giuru-le!

In *Maglod* populațiunea e împărțită in patru partide, și pe lângă deputat au să alégă și preot. De temă să nu se ntemple escese, seniorul a cerut dela comitat să se trimetă putere armată.

In *Gairing* lângă Malaczka au fost escese sângeroase, măcaru că nici n'a sosit încă ziua de alegere. O cetă de vr'o 150—200 alegători țeran au sfărmat ușile și au spart ferestrele acelor alegători, cari au desfășurat steagul pentru candidatul contele Dessewffy, au năvălit in prăvălii, au pretins rachi și țigări. De frică li s'a implinit dorința. Urmă apoi o încăerare între alegători și mulți au fost transportați din locul încăerării scaldăți in sânge. Pe la 12 ore noptea a venit gendarmeria, atacă cu baioneta pe alegători, rânind greu mai multe persoane. S'au făcut 6 arestări. — Eță rezultatul corupției și demoralizării din partea guvernelor, organelor lor și a partidelor „patriote“. Frușă civilizația pentru Orient! Din norocire acesta n'are nevoie de ea, ci din contră mai pôte aduce și noce.

Intr'unu cerc electoral din comitatul *Pestei*, se scrie următoarea hazliă istorică: Unu tineru avocat din Pesta și-a pus in cap să se facă cu ori ce chip deputat și de aceea a candidat in vr'o 6 locuri. In amintitul cerc pe neașteptate fu primit cu eljenuri, împuscături de trăscuri și cu stéguri. Vr'o 50 de cară formau conductul candidatului. După discursul-programu, arendașul regalilor din locu duse pe candidat in „ospitala“ sa casă și i declară, că: ca vechiu practicu și fostu partisan al guvernului, presupunend ulteriora aprobare, a arangiat d-lui candidat mica primire „spontanea“ și că cu rēfuirea contului respectiv de 1432 fl. 28 cr. are timp, până ce d. candidat se va întorce acasă, de cumva n'ar avé bani la dēnsul. Avocatul s'a întors acasă desamăgit de „spontanea“ primire, care îl costă acum — fără să scie. — atăția bani. Bani n'avea la el, dér cumcă are in Pesta, unde locuesce,

nu se scie. E de observat, că in acelu cerc e candidat și unu opoșional moderat, care — precum se dice — de sigur va fi ales deputat. Ce va face înțelul avocat, când se va vedea și fără deputăția și datoru cu o sumă atăt de mare?

Și încă ceva caracteristic pentru alegerile ungeresci. Cardinalul Haynald ca arhiepiscop al Calocei, deorece in comitatul Bac-Bodrog alegerile dietale se facu Vineri in 17 Iunie n., a dispensat pe catolici și pe credincioșii din acelu comitat, cari se duc la alegeri, de a posti; potu decă mânca carne ori cătră le voru da candidații.

Zarand, 12 Iunie n. 1887.

Cu multă presiune și corupțiune in fine succese clicei lui Markossy de înduplă pe Hollaki să primescă candidatura cu programa opoșitiei moderate.

Intr'ei cari au plecat in 9 n. l. c. la Deva după Hollaki au fost mai mulți oficiali administrativi, ca pretori, notari, primari, canceliști pretoriași și notariași etc. și apoi alegători cumperați cu bani. Se dice, că in Deva ar fi sosit cu vre-o 40 de trăsuri.

Pe cale cătră Baia de Crișu însă au pățit'o cam șod. Primirea a fost rece pretutindena. Alegătorii partidei române au privit cu mare dispreț la omenii cumperați cu arginții lui Iuda. Lângă comuna Coinel, chiar n'au întâmpinat primire simpatică. Au fost siliți s'o ia pe picioru „patrioșii“ moderați, după dicala: fuga-i rușinosă, da-i sănătoșă, pentru că altcum era rău. Nici timpul nu i-a favorit, pentru că in acea zi, adecă in 10 n. l. c. mai totă ziua a plouat. De cătră s'era pe la 8 ore, când ajunseră „patrioșii“ in frunte cu Hollaki la Baia, numărul de scășe forte. La portia triumfală improvisată de Ungurașii din Baia mi-se pare, că numai doi servitori au format publicul primitor. De trăscuri și „eljen“ nici vorba. Altcum firesce nici nu s'a putut, pentru că mai toți aderenții plecaseră la Deva.

Ei au plecat, ei au venit, ei au fost și publicul primitor. Când a ajuns Hollaki la crășma cea mare, abia erau 10 trăsuri după el, cu căți-va omeni. Aici apoi s'au mai adunat cățiva de pe strada Baiei de Crișu din curiositate, mai mult servitori și nealegători. Inaintea acestora a tinut apoi Hollaki o cuvântare scurtă in limba română, accentuand, că „dēnsul luptă pentru binele poporului“. Totu personalul adunat la ospetăria Cerbulu, cu această ocaziune n'a fost mai mare de vre-o 30—40 persoane.

In ziua următoare, adecă eri, fu Hollaki in Bradu. Dér despre aceea, căți alegători l'au întâmpinat acolo, tace cronică, ci numai atăta se spune, că acolo a vorbit și ungeresc după ce a vorbit mai anteu românesc intr'unu limbaj popular.

De atunci acum a început contra-candidatul a umbla pre sate rămânend in cerc până după alegere, dér că cu ce rezultat, se va vedé in 17 n. l. c., când va fi alegerea.

Am notat in scrisorile mele anteriore, că guvernul nu va candida in acestu cerc, dér cu tote aceste, deorece Hollaki la Deva și Huniádora a pactat cu partida liberală, se pôte, că este sprijinit și de sus; însă de jos se pare a fi sprijinit și mai tare de organele administrative comitatense.

Lupta electorală a apucat pe unu teren cam odios. Organele administrative amenință, corup cu bani, suspendă și facu presiune ne mai audită pe tote terenurile.

Este caracteristic, că pe Hollaki protopretorele Markossy l'a proclamat de candidat a doua zi de Rosalii (in 6 n. l. c.), când l'așteptau să vină la Baia.

Notez, că la plānsorea partidei române, ministrul de interne a ordonat cercetare pe cale telegrafică in contra abuzurilor organelor administrative. Ce rezultat va avé nu scim. Destul, că eri a sosit in cerc vice-comitele Barsay Kálmán, care ca aderenț al opoșitiei moderate, in locu d'a face cercetare serioșă, cortesece pentru Hollaki.

Este de însemnat, că contrarii d-lui Truța neavend alte motive nu se rușineză a răspândi scirea, că

d-sa după alegere va trece in tabăra lui Tisza ér despre vicecomitele Barsay se vorbesce, că va primi rangul de baron, probabil după alegere, după ce-i va fi succedut a dobori partida și candidatul român din acestu cerc.

Caracteristic, cându ni se face ceva de sus, nu ni se face de jos et vice-versa. Din cercul vițios nu mai scăpăm.

Aelius.

Protegiții austro-ungari în România.

In zilele trecute s'a încheiat între România și Austro-Ungaria o convențiune, in puterea căreia monarchia noastră renunță d'a mai avea protegiți in România afară de adevărații săi supuși. Anume o mulțime de emigranți și fugari din diferite state, dér mai ales Jidovi din Rusia, mergend in România cătau să se pună sub protegițiunea vre-unei puteri și cei mai mulți se punu sub protegițiunea monarchiei noastre. Acestă împrejurare pricinua o mulțime de neajunsuri atăt României cât și monarchiei noastre. Mai cu sémă pe timpul recrutării streinii fugari de armată din alte părți, și mai ales Jidovii din România, cari de almintrelea au nerușinarea să cêră și drepturi politice, se sustrăgeu dela serviciul militar in România sub pretextu că e protegiat al monarchiei noastre, fără însă să fiă supuși al acesteia. Negreșit că monarchia noastră avea multe neplăceri din cauza acestor soi de protegiți, și prin urmare era atăt in interesul ei propriu și al României, cât și in interesul raportului de prieteniă și vecinătate să înceteze această stare de lucruri, și prin convențiunea încheiată i s'a și pus capet.

Consulul austro-ungar din București, d. Suzzara, a și avisat pe acești protegiți despre convențiunea încheiată prin următoarea publicațiune:

„In virtutea unei convențiuni încheiată la 2 (14) Mai 1887, între guvernul austro-ungar și guvernul român, autoritățile reprezentante ale Austro-Ungariei in România, cu începere dela 1 Ianuarie 1888 s. n. nu voru mai acorda protegițiunea lor decât cetățenilor adevărați austro-ungari.

Simpli protegiți ai Austro-Ungariei, dela termenul mai sus arătat, nu voru mai pute invoca intervențiunea autorităților austro-ungare, stabilite in România, și urmază a se supune intru tote legilor țării, deca n'ar fi câștigat până la 1 Ianuarie 1888 s. n. cetățenia austriacă sau ungară sau vre-o altă naționalitate.

Despre modalitățile cerute spre a obține naționalitatea intr'una sea alta din părțile monarchiei austro-ungare, precum și despre tote cestiunile cari decurgu din desființarea categoriei de simpli protegiți, acestu consulat este gata de a da ori-ce informațiune.

Consul general austro-ungar, Suzzara

Prin această convențiune, România a făcut un pas înainte: și-a mărit puțința d'a scăpa țera de multe burueni. O asemenea convențiune va încheia România și cu Germania, cu Olanda, cu Grecia și cu alte state.

Conflicte la granițele austro-ungare și sêrbescă.

Din Belgrad i se scriu lui „Pester Lloyd“ următoarele:

Exportul căilor din Austro-Ungaria in Serbia sunt oprit, precum sciutu este, de aceea caii buni și tari e unu articolu forte cercat in Serbia. De aceea se încercă desu a se trece cai peste Sava și Dunăre in Serbia ca contrabandă. Dilele aceste s'a încercat din nou o astfel de contrabandă. O plută mare încărcată cu cai, pârși pe întunecă țerul dela Semlin și o luă in spre Belgrad. In apropierea Belgradului, pluta a fost observată de păzitorii de graniță austro-ungari și urmărită. Era aprôpe să fiă prinsă, pluta fiind

FOILETONU.

Vulturel.

(Poveste.)

(Urmare.)

Dér de sôrtea nemilôsă,
Crudă și rēutaciôsă
N-lumea asta schimbaciôsă
Nu incăpe fericire
Nici dragoste, nici iubire,
Nici rēpaus, liniștire!...
Așa și-ale lor plăceri
Mângăeri și desfătări
Din car dulce ei gustau
La olaltă cât erau
Intr'o zi tote periră
Și pe ei mi-i pârșiră...
Căci cestu vênătoru avea
O muere'n casa sa
Care'n peptul ei purta:
O inimă — nu creștină
Ci tirană și păgână:
Ea era o vrăjitoare
Făr' păreche rea sub sôre
Ce mânca cu bucuria
Chiar și carne de omu via;
Ear celu vênătoru credea
Cumcă bună este ea
Multu in ea se încredea;
Ea grijea dea lui casă

Ea-i gătea lui pentru masă,
Tote ea i le nplinea
Și pe Nițu îl creșcea...

Intr'o sêră ea s'apucă
Apă'n casă să aducă;
Merge până la fântână
Cu mai multe vase'n mână,
Trage apă iute, iute,
Până umple vase multe
Și cărându la ele'n casă
Totu pe rēndu dēnsa le varsă
Pe cuptor intr'o căldare
Care era forte mare...
Apoi decă le golea
Inapoi ér se ducea
Și altu rēndu mai aducea
Pân' căldarea o umplea...
Nițu — pruncul cel mai mare —
Se miră de asta tare;
Merge iute și-o întrebă:
— »Spune-mi mie nană dragă!
»Ce și-ai pus acuma'n gându
»De totu cari apă pe rēndu,
»Mai multă ca totdeuna
»Nu numai ca pân'acuma?«...
Eară baba cea urită,
Cea cu inima'negrită
In păcate învechită
Și cu fruntea încrețită
Nuțului ce-o ispitese
Astfelu linu că fi grăescă:

— »Decă, dragă, tu nu-i spune
»Cătră nici unu omu din lume
»Apoi eu și-oiu spune ție,
»Der deși și-o spunu eu ție
»Nu-ți facu nici o bucuria
»Mai bine-a fi de-oiu tăcea!«...
Eară Nițu-i dice așa:
— »Spune babă cătră mine
»N'ave frică chiar de nime,
»Căci nici unui omu din lume,
»Crede-mă, dēu, nu te-oiu spune.«
Atun-î baba-i dice așa:
— »Eată, dragă, voia mea:
»Măne colea până'n dor
»Când ceru-i curat de nor
»Taicălu tēu plăcă de-acasă
»Cătră cea pădure desă
»Ca să facă vênătoare
»După paseri sburătoare,
»După cerbi și căpriore,
»Numai noi vomu rămănea,
»Eu din patu mă voi scula
»M'oiu spăla și m'oiu găta
»Și-oiu aprinde unu focu mare
»In cuptor sub cea căldare
»Și voi fierbe apă tare,
»Apoi linu și'nctinelu
»Voi lua pe Vulturel
»Din culcușu-i micutelu
»Și după-ce l'oi junghia
»In căldare l'oi băga

»Și l'oi fierbe-acolo bine
»Ca să-lu mănăcu cu ore-cine!...

»Veți Nuțule-acum ce faci!
»Eu și-am spus, dér tu să tac,
»Că de-i spui lui Vulturel
»Și tu i muri ca și elu!«...

Desu apoi de diminēta
Vênătorul plin de viață
Mi-se scôlă, se gătesce,
La vênat apoi pornesce
Lăsând pruncii mititei,
Doi prunci ca doi îngeri,
Cari pe-unu patu môle de pene
Visându linu dormeau a lene...
Elu decă se depărta
Și'n pădure-acum intrase,
Nițu, care se treșesce,
Cătră soțulu său grăescă:

— »Vulturel, nu mă lăsa
»Și nici când nu mă uita,
»Căci de mare rău am datu
»Și'n grea cursă am picat!«...
— »Nici odată frate dragă
»Nu te uită viața'ntrégă!
»Rēu tu doră te-ai visat,
»Său de ce te-ai speriat?«...

(Va urma.)

deja înconjurată din toate părțile de luntrile păzitorilor austro-ungari, când de odată se ivesc mai multe luntri de ale păzitorilor sârbesci, cari înconjurându și fiind în majoritate puteră se arestează pe păzitorii austro-ungari, îi duseră la Belgrad și îi predeteră oficiului vamal de acolo. Directorul oficiului vamal din Belgrad a eliberat apoi pe păzitorii austro-ungari bănuind pe păzitorii sârbi, că ar fi fost înțeleși cu contrabandistii.

La granița sârbescă din spre Turcia se întâmplă dese conflicte între soldații de pază sârbi și între arnauți. De curând s'au întâmplat două mai sângeroase decât altele.

Arnăuții atacaseră în ziua întâi caraula sârbescă și omoriseră un soldat. În ziua a doua veni, întâriți cu soldați turci, atacă postul sârbesc, prinseră pe comandantul lui și l'au măcelărit.

Mare amărăciune și mai ales mare panică domnesce în populațiunea sârbă dela fruntării,

SCRILE DILEI.

„Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelor și sodalilor meseriași români,” din Brașov, publică în „Meseriașul român” concurs pentru 6 stipendii din fundațiunea „Michail și Elisa Stroesco”, și anume: 2 stipendii de câte 40 fl. pentru învățăcelii români, cari se vor aplica la una din meseriile: postovăria, curelăria, șelăria, brutăria, orologeria, ferăria, arămăria (turnătorii), tinichigerii, cordonerii, peptănăria, săpunăria, tapițeria, zidăria și la perierii. Un stipendiu de 70 fl. pentru sodal care vreau să se perfecționeze în străinătate; două premii de câte 75 fl. pentru sodalii perfecți sau măestri cari vreau să deschidă în Brașov meseria de: faur, rotar, lăcătar compactor. Învățăcelii concurenți au să arate că sunt români și au 12 ani de etate, scriu ceteri și scrie și să fi așezați la măestria în Brașov, spre a pute fi supraveghiați. Sodalii au să prezente atestat de botez, de calificațiune și purtare morală. Concursurile sunt a se trimite la comitetul Asociațiunei până în 29 Iunie, ziua de Sf. Petru.

—x—

Academia de drept din Sibiu s'a închis ași sârbătoresce, fiind cu această și deshițată. Său cum țice „Kronst. Ztg.”, s'a înmormântat încă un institut de cultură germană din Ungaria.

—x—

Fișpanul Brașovului a mai dăruit ban grădinarilor de copii unguresci din Brașov, și anume: celei din Blumens 100 fl., celei din cetate 50 fl., și elevilor școlii comerciale a statului 24 fl. — Adeca dăruiesc mereu ban pentru grădinile de maghiarisare.

—x—

D-lu Ilie Stănilă a fost promovată în 8 Iunie n. de Universitatea din Viena la gradul de doctor în medicină.

—x—

Programa examenului de vară din Borșa: 1. Religiunea. 2. „Deșteaptă-te Române” (cor) 3. Cetitul și scrisul român. 4. L. maghiară. 5. Tricolorul. (cor) 6. Calcularea. 7. „Fii ai României. (cor) 8. Superstițiile. 9. Pausă de 15 minute. 10. Geografia. 11. Istoria Ungariei. 12. „Oștile stau față n față (cor). 13. Declamațiune. 14. Gramatica română. 15. Învățăm. intuitiv. 16. Drum bun (cor). 17. Distribuiri premii.

—x—

Linia ferată Ghirșu Turda fiind restabilită, s'a predată comunicațiunei.

—x—

Ni se promite din comuna selăgiană Siciu, de unde am primit și o colecță pentru incendiați și inundați, că în curând ni se va trimite spre publicare o corespondență referitoare la frumoșele succese, rezultate din buna înțelegere a conducătorilor cu poporul său. Așteptăm cu nerăbdare corespondența.

—x—

In Sighișora s'au închis școlile elementare din cauza pojarului.

—x—

In comuna Brețcu, comitatul Trei-Scaune, e de ocupat, pe lângă contract și c. uțiune de 100 fl., postul de magistr postal dotat cu 195 fl. lăfă anuală, 40 fl. cheltueli de cancelaria și 560 fl. cheltueli de espedare, apoi 10% din întreg venitul brut al stațiunei telegrafice unite cu oficiul postal, în fine 3 cr. de fiecare telegramă ce are să se îmăneze în loc. Petițiunile au să se trimetă în timpul de trei săptămâni la direcțiunea postală din Sibiu.

—x—

In Tușnad se deschide mâne oficiul postal pentru timpul câtă va dura sezonul băilor.

Incidentul dela granița Uzu.

Asupra incidentului dela granița Uzu, despre care am comunicat, „Renașterea Bacăului” dă următoarele amărune:

„In noptea de 19 spre 20 ale luni espiate, Maiu,

pe creșta munților, la hotarul ce ne desparte de Ungaria, între pichetul No. 14 și 104, doi soldați români dela pichetul 14 făceau patrularea liniei.

La locul numit Nimira, pe o potecă ascunsă printre stânci și păduri, acești soldați întălesc 12 Unguri, cari trecând linia veneau în țară pe acea potecă, și care potecă fără indoială era făcută numai de ei spre a le înlesni mijlocul prădăciunilor. La vederea lor soldații îi soméză să stea, Ungurii se opun și încep să se retragă spre teritoriul lor, dăr în retragere, aducă injuriile cele mai mari soldaților noștri. Pentru astădată lucrurile se termină aci.

A doua zi la 20 spre 21 pe la ora 11 noptea aceeași soldați, ajutați și de alți doi dela pichetul 104, patrulau linia. La același loc și pe aceeași potecă, întâlnesc pe 8 din Ungurii din noptea trecută, de astădată însă ei erau înarmați fiecare cu câte un topor și o măciucă.

Patrula îi soméză să stea, și ei fug; soldații tragă focuri în vânt în scop de a i îngrozi numai să stea, dăr îndădar, căci ei tot fug injurându pe soldați; și tocmai în apropierea punctului Uzu, pe o trecătoare mare la marginea pădurei, Ungurii se opresc, 3 din ei stau pe loc, și 5 intră în pădure. Cei trei încercă să corupă patrula promițându-le câte 13 fr. de fiecare ca să-i facă scăpați și la refuzul soldaților, ei se prefacă că se sună și stau la dispozițiunea soldaților.

Pe când se petrecu acestea între soldați și prisionierii lor, ceilalți 5, cari intraseră în pădure, asvărleu neconținut spre soldați cu bolovan și buturugi, natural în scop de a i face inproprie pentru luptă cu ei și ca să pôtă scăpa pe tovarășii prinși.

Soldații, cari deodată se părea că nu observaseră că loviturile erau îndreptate spre ei de către cei din pădure, deșteptându-se și vedându grău pozițiune în care se aflau, adică că aveau a face cu un număr îndoit ca ei; că cei din pădure se încercă a i ucide și în fine că pe de o parte viața le era în pericol, și pe de alta, (și ceea ce e mai principal pentru soldatul brav) că sunt amenințați a i scăpa contrabandistii prisionieri, deschidă focuri tot în vânt, îndreptate spre pădure, la locul de unde veneau loviturile. Ungurii continuă cu îndoită furie asvărliurile și injuriile contra patrulei; acesta mai adresându-le ultima și regulata somațiune, și vedându că lucrurile iau din ce în ce proporțiuni grave și amenințătoare, decide a îndrepta focurile spre ei. Nu s'a știut decă impușcăturile lor au avut său nu vre-un efect, tot ceea ce s'a vădit numai pentru moment, au fost încetarea aruncăturilor și fuga acelor Unguri. In urmă patrula luând pe cei trei prinși, îi duce la pichetul Uzu. A doua zi șeful vămei de acolo descinde la fața locului împreună cu șeful de post, spre a cerceta cauza și decă nu s'a întâmplat vre-un accident. Ajunși acolo, mai întâi găsesc o desagă în drum, la o mică distanță mai găsesc un suman și mai în urmă un cadavru. Pusă acest cadavru în fața prinșilor, aceștia recunosc în el pe unul din tovarășii lor. Ridicându-se, se transportă la pichetul 104. Un glonț s'a vădit că a străpuns la partea stângă mâna și pieptul Ungurului. Ancheta compusă din subprefectul, substitutul, medicul primar și delegatul militar, au constatat faptul imediat. Din fericire soldații noștri n'au suferit nimic.

Nu uităm a relata încă ceva important. Agentul dela vama ungară, care a asistat la constatare, a declarat în scris comisiunei, că mortul e recunoscut de criminal, și că a fost condamnat pentru a 3-a oară, pentru diferite fapte...

Sciri militare.

România. In zilele acestea au sosit la gara de nord în Bucuresci 65 vagoni cu material de război pentru armata română. „Epocei” i se spune, că d. căpitan Coandă din artileria, atașat militar la legațiunea României din Viena, a fost însărcinat de ministerul de război să meargă la Berlin pentru a proceda la recepțiunea mai multor instrumente și unelte destinate a completa utilajul arsenalului armatei.

Furnisări pentru hergheliile statului.

Deorece trebuința de uniforme și de postavul ce e de lipsă pentru acele, de așternutul de pat și mărunțuri pentru soldații întrebunțați la hergheliile statului, precum și trebuința de curele și unelte de grajduri sunt a se asigura de mai nainte pentru anii 1888, 1889 și 1890 pe calea furnisării, cercurile interesate se fac prin această atente, că ofertele respective, provădute cu un vadiu de 5%, sunt a se trimite cel mult până în 9 Iulie n. 1887 10 ore înainte de amăr la secțiunea contabilității pentru cultura calilor (ministeriul reg. ung. de agricultură, industria și comerț). In oferte este a se esprima, că oferentul cunoșce condițiunile de furnisare, și că la casă când le-ar cunșce, e gata a întregi vadiul la 10% din valoarea furnisării.

Furnisarea cuprinde postavul, bucăți gata de uniformă (șepci, mantale, bluze, pantaloni, etc., cravate, mănși, diferite articole de curelărie etc.) așternutul (cearșafuri, plapome) unelte de grajd, (sac pentru ovăș, sac pentru nutreț, (pături de cai și tot felul de obiecte de curele.

Detailuri se pot vedea la camera comercială și industrială din Brașov în orele de oficiu dela 8 ore dimineața până la 2 după amăr.

Lista de subscripțiune,

deschisă de „Gazeta Transilvaniei” pentru comunele române din Ardelul nenorocite prin incendiu și inundare.

Au mai incurs:

Dela comuna selăgiană Siciu, colecță dela poporeni români, prin d-lu Ioan Sărbu	13 fl. 74 cr.
Din Brașov, dela domni:	
I. Neguși	1 fl.
Stefan Kikumban	1 fl.
N. N.	1 fl.
G. Stinghe	1 fl.
Dumitru Stinghe	1 fl.
Suma	18 fl. 74 cr.

Adăugându la această suma din nr.

120 al „Gaz. Trans.” Lei noi	1220 și 267 fl. 43 cr.
(Va urma). Total	Lei n. 1220 286 fl. 17 cr.

Le mulțumim generoșilor contribuitori în numele nenorociților, dorind ca nobilul lor exemplu să afle imitatori pretutindenea.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

AGRAM, 15 Iunie. — Resultatul alegerilor dietale este: 15 din partida națională, 3 din partida dreptului, 3 independenți, 1 din centru.

BUCURESCI, 15 Iunie. — Propunerile tarifale ale guvernului s'au trimis erii la Viena.

BERLIN, 15 Iunie. — Impăratul a primit deja pe președintele poliției.

ROMA, 15 Iunie. — Ministrul de război a prezentat legea asupra creditului de 20 milioane lire pentru ministerul de război și marină spre a întâmpina cheltuelile militare în Africa pe anii 1887 și 1888.

SOFIA, 15 Iunie. — Riza-bey a declarat guvernului bulgar, că Pôrta consideră convocarea Sobraniei ca neoportună.

VIENA, 15 Iunie. — Hărțile la bursa din Viena au scăzut în urma șirei sosite despre serioasa bolnavire a prințului Bismarck.

DIVERSE.

O bolă contagioasă în Rusia. — O foia rusescă anunță, că guvernatorul din Astrabadă a dispus, ca toți cei cari se bolnăvesc de așa numita „sarasa” să fi depărtați de cece verste dela oraș. Această bolă este foarte contagioasă; ea se transmite foarte ușor prin atingerea bolnavului. Ea consistă într'o lentă, dăr inevitabilă disoluțiune a organismului, ce durază câte odată de cece ani și causază cele mai teribile dureri. In Persia, unde bolă e lătită, nu e permis ca cei bolnavi să trăiască la un loc cu alți și sunt depărtați într'un asil departe de oraș în sate. De mai mulți ani era interzis deja bolnavilor de a locui mai aproape de 12 verste dela un oraș, dăr legea n'a fost ținută în seamă, ba bolnavii veneau și în oraș și acesta a provocat ordonanța cea nouă.

Păstrarea mirosului de trandafir. — Plăcutul miros de trandafir — scrie „Gazeta Sătenui” — se pôte păstra și peste iernă, decă într'un borcan de sticlă cu gura largă se aședă tot un rând de sare și altul de foi de trandafir până ce se umple. Să astupă apoi bine borcanul cu un stupș de sticlă, plută său cu hărta de pergament. In modul acesta mirosul se conservă și în timpul iernei deschidându-se borcanul, casa se umple cu un miros tare și plăcut de trandafir.

Perderile Germanilor în 1870—71. — „Gazeta germană a Crucei Roșii” face cunoscută perderile suferite, în 1870, de armata germană. 33,101 oficeri și 1,113,254 soldați au trecut granița francesă; 9319 oficeri și 338,728 soldați au rămas ca rezervă. Din armata activă, 98,233 omeni fură omoriți, său răniți, din cari 1796 cu armă albă și 96,437 cu arme cu foc. Dintre acești din urmă, 91,6% au fost omoriți de glonțe de pușcă său de revolver și 8,4% de obuse. Bătălia dela Sedan a fost una din cele mai puțin sângeroase, n'au fost acolo decăt 3,8% de morți său răniți; la Amiens și la Mans au fost 2,4 și 2,7 la %. Bătălia dela Gravelotte a fost cea mai sângeroasă; acolo numărul morților și al răniților s'a ridicat la 16,8%.

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena din 13 Iunie st. n. 1887.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including gold and paper rents, amortization of debts, and various bonds.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 30 Maiu st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various types of rents and bonds.

Cursulu pietei Brasov

din 14 Iunie st. n. 1887.

Table with exchange rates for various currencies and commodities in Brasov, including Romanian and foreign banknotes.

TARIFA

anunțurilor și inserțiunilor.

Anunțuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6. Pentru inserțiun și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețiri se acordă următoarele rabate:

Table showing discounts for repeated advertisements based on frequency (3-4 times, 5-8 times, etc.) and duration.

Dela 20 de repețiri în sus

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se facu învoiri și reduceri și peste cele însemnate mai susu.

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se potu face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale.

Adresele ne rugamă a ni se trimite exactu arătându-se și posta ultimă.

Prețulu abonamentulu este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungary in florins for different durations (3 months, 6 months, 1 year).

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription prices for Romania and abroad in francs for different durations (3 months, 6 months, 1 year).

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulu trenurilor

Valabilu dela 1 Iunie st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapest, Teiuș-Arad-Budapest, and Timișoara-Arad. It lists train numbers, departure times, and destinations.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile gróse.